

Stankovské zvesti

Obecné noviny pre Stankovany a Rojkov www.stankovany.sk/zvesti

Fašiangový sprievod sa uskutočnil pod záštitou DHZ

Obdobie fašiang sa už od pradávna považuje za jedno z najveselejších období v roku, prechod medzi zimným a jarným obdobím, medzi obdobím veselosti k obdobiu pôstu. Symbolické pochovávanie basy predstavuje rozlúčku s fašiangami, kedy utichnú všetky nástroje a ľudia vstúpia do obdobia 40 dňového pôstu.

Po dvoch rokoch protipandemických opatrení, kedy sa tento fašiangový sprievod neorganizoval naša obec po dvoch rokoch opäť ožila spevom ľudových piesní a zvukom hudobných nástrojov. Tohtoročný fašiangový sprievod sa

uskutočnil pod záštitou Dobrovoľného hasičského zboru Stankovany poslednú fašiangovú sobotu 18.02.2023.

Svoju trasu začal okolo 9:00 hod. pred budovou Obecného úradu smerom ku ihrisku. Napriek tomu, že od rána bolo sychravé počasie, spev ľudových piesní a zvuk harmoniky vytiahli pred dvory viacero našich občanov. Sprievod pozostával z 23 bursovníkov asvoju púť ukončil okolo 16:00 hod. v Kultúrnom a Agroturistickom centre, kde bola pre bursovníkov pripravená fašiangová

kapustnica a posedenie.

Na záver by sme sa chceli poďakovať všetkým bursovníkom, osobitne hudobníkom, že svojou prítomnosťou, spevom, tancom a rozveseľovaním ľudí podporili tohtoročný fašiangový

vý sprievod. Najväčšie poďakovanie však patrí Vám, všetkým občanom, ktorí ste nás podporili či už finančne, alebo vajíčkom, slaninkou, klobáskou.

text: Peter Malcho

Maškarný ples maticiarov zožal opäť úspech

Už tradične v januári organizujeme náš Maškarný ples, tento rok to bol už 6. ročník. Tak ako po minulé roky

sa nášho Maškarného plesu už tradične zúčastnilo hlavne veľa masiek: rozprávkové bytosti, kolektívne masky, vtipné

a žartovné masky.

Ples otvorila naša Spevácka skupina, ktorú sme si nazvali Stankovianka, hymnickou piesňou a hymnou Matice slovenskej. Potom nasledovala voľná zábava, o ktorú sa starala už tradične hudobná skupina ATOMIC.

Ľudovými piesňami nás prišla pobaviť aj Ľudová hudba Ondreja Chovana. Nechýbali veľmi vtipné a zaujímavé

súťaže do ktorých sa prítomní zapojili vo veľkom počte.

Členky našej speváckej skupiny pobavili prítomných hostí programom na tému Stankovský futbal. Naši hostia sa zabávali veľmi dobre a už rozmyšľajú nad maskami na rok.

Pobavila nás aj bohatá tombola, touto cestou ďakujem všetkým sponzorom, a všetkým, ktorí sa pričínili k zdarnému priebehu nášho maškarného plesu.

text: Ľudmila Malchová

Redakcia Stankovských zvestí Vám praje príjemné prežitie veľkonočných sviatkov

S úsmevom to ide ľahšie...

Ide fixka ku doktorovi a hovorí mu:

"Pán doktor, prosím Vás, vy-píšte ma!"

~~~~~

Život je ako bábätko. Nikdy nevieš, kedy sa poserie.

~~~~~

Učiteľka sa pýta:

"Jožko, na čo sa najviac tešíš v novom školskom roku?"

Jožko sa zamyslí a odpovie:

"Najviac sa teším na prestávky."

~~~~~

Prečo padne stena, keď sa k nej postaví blondínka?

Múdrejší ustúpi.

~~~~~

Policajt zastaví vodiča a hovorí:

"Tu je povolená rýchlosť 40km/h a vy ste išli osemdesiatkou! Kam ste sa tak poáhlali pán vodič!?"

"Tu pre vás som 100€ viezol..."

~~~~~

Hovorí doma žene mužovi:

"Miláčik, od zajtra sa budeme milovať každý deň, lebo ináč ti vypadajú zuby."

"Zuby? A to prečo?"

"Lebo ti dám po hube."

~~~~~

Čo znamená, ak vám kanibal povie: "Ručičky bozkávam"? Ochutnávka jedla.

~~~~~

Hovorí Fero frajerke:

"Marka, daj si tento kúsok torty."

"Ďakujem, Ferko nechcem." odmitne Marka.

"Marka! Prosím ťa, daj si kúsok torty ..."

"Ferko, ja sladké nemôžem, pribrala by som ..."

"Prosím ťa ..."

"Naozaj nechcem tortu!"

"Prosím ťa, žer tú tortu! Je v nej prsteň! Chcem ťa požiadať o ruku!!!"

~~~~~

"Pán doktor," stažuje sa Dežo, "pichá ma v krížoch."

"Veď nedávno som ti kvôli tomu pichol injekciu."

"Ale ste ju nevytiahli!"

~~~~~

Čo vznikne spárením svätó-jánskej mušky a stonožky? Lampiónový sprievod.

~~~~~

Rozzúrený mužský hlas telefonuje do hydrometeorologického ústavu:

"Vy amatéri, už dva dni vynášam z pivnice v kýbľoch to vaše polooblačno!!!"

~~~~~

Pýtajú sa pani Kukučkovej, či sa chce nechať po smrti spopolniť alebo sa nechá pochovať.

"Čo ja viem, ale asi dám na svojho muža a poslúchnem ho."

"A ten čo hovorí?"

"Ten mi stále hovorí, že nech sa dám vypchať"

Obsah

čo nájdete v Stankovských zvestiach

Problémový komunálny odpad s.4

Snehová kalamita napáchala škody s.6

Stankovci za severným polárnym kruhom s.7

Cestovná agentúra je splený sen s.10

Kaplnku postavili na pamiatku cholerovej epidémie s.12

Ferko oslávil 60-tku s.14

Fsk Podšíp oslávil 13 rokov pôsobenia s.16

Snehová kalamita s. 6

Stankovci za sev. pol. kruhom s.7

Fsk Podšíp oslávil 13 rokov s.16

Redakcia

Stankovské zvesti
Obecné noviny pre Stankovany
a Rojkov

www.stankovany.sk/zvesti

štvrtročník - šírený bezplatne

Číslo 1, ročník XVI.,

apríl 2023

náklad: 400 ks

EV 3939/09

ISSN 1339-1984

Vydavateľ:

Obecný úrad Stankovany

Stankovany 133, 034 92,

IČO: 00 315 761

Stankovské zvesti

šéfredaktorka:

Mgr. Stanislava Bruk

zástupca šéfredaktorky:

Ing. Adam Bruk

redakcia: JUDr. Peter Malcho,

Mgr. Pavol Škuta, Mgr. Miroslava

Ivanová Polohová,

grafická úprava a sadzba textu:

Ing. Adam Bruk

spolupracovali: Ing. Slávka

Belková

tlačiareň: Vrabel, Dolný Kubín

kontakt na redakciu:

stankovskezvesti@gmail.com

Texty neprešli jazykovou úpravou. Redakcia si vyhradzuje právo na apretáciu rukopisov a ich neuverejnenie.

UZÁVIERKA BUDÚCEHO ČÍSLA: 31.5.2023

Prosíme autorov textov, aby tento termín dodržali

Spoločenská kronika

Narodili sa:

Lukáš Pažítko (16.12.2022)

Melissa Straková (9.2.2023)

Diana Hajdúchová (26.2.2023)

Úmrtia:

Marta Škutová (78 r.)

Albína Letková (92 r.)

Božena Barbušová (81 r.)

Anton Krúpa (61 r.)

Melánia Krištofová (85 r.)

Zuzana Chorvátová (76 r.)

Štefánia Zrníková (84 r.)

Obecné zastupiteľstvo v Stankovanoch

Vyberáme zo zasadnutia
Obecného zastupiteľstva obce
Stankovany konaného dňa
24.11.2022

Zasadnutie obecného zastupiteľstva obce Stankovany otvoril a viedol starosta obce JUDr. Vladimír Urban, PhD., ktorý privítal všetkých prítomných. Obecné zastupiteľstvo sa zišlo v počte 8 poslancov z celkového počtu 9 poslancov. Poslanec Mgr. Michal Belko sa ospravedlnil.

Starosta obce uviedol zástupcu firmy SMART centrum s.r.o., ktorá bola vysúťažaná vo verejnom obstarávaní na vypracovanie projektovej dokumentácie „Novostavba bytového domu Stankovany A a Stankovany B,“ dňa 19.12.2022.

Zástupcu firmy SMART centrum s.r.o. - Lietavec Michal uviedol, že je potrebné požiadať o určenie stavebného úradu, aby s ním vedeli odkomunikovať vypracovanú štúdiu. Byty budú určené na sociálne bývanie a štartovacie byty, nakoľko sa bude žiadať o podporu z ŠFRB. Bytový dom nad 4 podlažia musí mať výťah (bytovka bude 5 poschodová), vykurovanie tepelnými čerpadlami, podlahové kúrenie v bytoch, merače na odpočty energií a vody treba naprojektovať do spoločných priestorov, aby k nim bol prístup bez nutnosti vojsť do bytu, každý byt bude mať balkón alebo loggiu, výmera bytov 1-izb. 35 m², 2-izb. 47 m² a 3-izb. takmer 60m². Je potrebné v projektovej dokumentácii (PD) zväčšiť priestor spoločných priestorov (na úkor nejakého bytu), aby si ľudia

mali, kde uložiť bicykle, kočíky a pod.. Už v príprave PD je potrebné vytvoriť priestor na osadenie fotovoltaiických panelov v budúcnosti, PD by mohla byť hotová do 2-3 mesiacov. Vychádza tam až 50 park. miest potrebných pri bytových domoch, pri PD je potrebné do budúcnosti počítať s priestorom na elektronabíjacie stanice pre bicykle a autá. Ďalej uviedol, že by bolo vhodné trochu pootočiť bytovku, aby boli byty nielen severné a južné ale pootočené, aby boli viac presvetlené. Zástupca firmy spracuje námietky a pošle PD na schválenie a ďalšie pripomienky. Zástupcovia za obec Ing. Peter Tomáš a Petra Belková.

Nasledovalo vystúpenie zástupcu firmy GREP Slovakia p. Eugena Wirtha k spracovaniu svetelnej štúdie realizovateľnosti modernizácie verejného osvetlenia (VO) v obci Stankovany. Máme v našej obci mix osvetlenia (sodíkové, Led ...). V súčasnosti sa už neoplatí opravovať staré typy svietidiel. Firma má veľa referencií od obcí a miest kde riešili VO. Po realizácii poskytujú 12 rokov garancie zariadenia a opravy porúch na náklady firmy. Splátka za realizáciu (všetky náklady) nie je jednofázová, ale rozpočítaná na 144 faktúr na 12 rokov. Životnosť svietidla, ktoré montujú predstavuje 100,000 hodín, cca. 25 rokov, majú menšiu spotrebu, ističe stačia na 25 mA, kapitálové výdavky znáša firma, poisťnú udalosť riešia firmy, po 12 rokoch nám odovzdajú celú technológiu za 1 EURO. Ich projekty sú na stránke firmy voľne k dispozícii. Vstupné náklady pri variante, bez doplnenia počtu svietidiel A/ 80.364,- / splátka cca. 558,08 EUR, B/ s doplnením doplnenie svietidiel 166.000,- / splátka cca. 1.112,80 EUR.

V súčasnom stave by sme pri využití Firmy GREP platili o cca.2000,- EUR /ročne viac (varianta B), ale bez zohľadnenia súčasných nákladov za poistenie a údržbu. Pri prípadnom ukončení zmluvy pred termínom (12 r.), zostatková hodnota sa musí doplatiť a pričádzame o údržbu.

Riaditeľka ZŠ s MŠ Stankovany Mgr. Eliška Huntatová informovala poslancov o rentabilite školskej jedálne. Náklady na kuchyňu boli v roku 2022 - 21.577,64 EUR a predpokladané náklady v.r.2023-18.200,00EUR. Predpokladané náklady na výdajňu jedla na r.2023- 26.021,00 EUR.

Pri vlastnej kuchyni má jedáleň príjmy zo stravy za deti v ZŠ s MŠ, stravu poskytuje aj starým občanom. p. Gašper z reštaurácie „Pod Lipou“ z Lubochne už pravdepodobne končí s dovozom do Stankovian. Ďalej odporúča upraviť VZN - zvýšiť počet detí, pre ktoré je potrebné otvoriť triedu v škôlke na min. 15 detí, zároveň riaditeľka prezistí možnosť umiestniť deti počas prázdnin do okolitých škôlok v prípade, ak sa bude škôlka cez prázdniny zatvorená.

Starosta obce informoval o žiadosti Ing. Rastislava Kuderu o odkúpenie časti pozemku parc. č. C-KN 483/3 o výmere 54 m². Pozemok je v strede obce, pri ceste, ktorá je využívaná ako náhradná pri obmedzení na hlavnej ceste. Odpredať z tohto veľkého pozemku 54 m² predstavuje znehodnotenie pozemku. OZ obce Stankovany neschválilo zámer predaja nehnuteľnosti vo vlastníctve obce Stankovany, zapísaných na LV č. 3311.

Starosta obce umožnil diskutovať priebežne ku každému bodu prejednávaneho programu.

Michal Straka sa informoval ohľadom odhrňania snehu, ako riešiť zodpovednosti za škodu pri poškodení majetku. Diskutujúci odporúčajú pokúsiť sa riešiť to cez poisťku traktora.

Mgr. Polohová Ivanová Miroslava sa informovala ohľadom dotácii organizáciám, či je možnosť znova prerozdeliť dotácie, predovšetkým pre účely, ktoré by prospeli rozvoju kultúrnych akcií v obci - do 15.10.2022 v zmysle platného VZN si podali žiadosť len DHZ Stankovany a Rojkov. Plánuje sa Beh Stankovským chotárom spojený s Hubovou a Švošovom- pod názvom Beh Šípskou Fatrou, riešilo sa to cez projekt, je to v schvaľovacom procese.

Králiková Katarína uviedla, že pri zametaní štrku z ciest by bolo dobré ho zbierať, aby sa dal použiť opakovane a nie ho dávať do trávy, starosta uviedol že tým poverí p. Štangu.

JUDr. Malcho Peter sa informoval, či sa obec ide uchádzať o zberové nádoby alebo ide reagovať na inú výzvu v rámci zberu odpadu. Starosta uviedol, že p. Potecký príde 14.3.2023 ohľadom vyhlásených aktuálnych výziev ohľadom zberu a triedenia odpadov. Informoval, že máme stavebné povolenie na IBV na splaškovú vodu a kanalizáciu, miestnu komunikácie a pod.

Problémový zmesový komunálny odpad v Stankovanoch

Zo správy o výbere poplatkov za komunálny odpad v roku 2022, ktorú na poslednom zasadnutí obecného zastupiteľstva v pondelok dňa 13.03.2023 predniesla hlavná kontrolórka obce Stankovany vyplýva, že rozdiel medzi celkovými príjmami za zaplatené poplatky za komunálny odpad v roku 2022 od občanov a celkovými výdavkami, ktoré obec uhradila obchodnej spoločnosti Technické služby Ružomberok a.s., bol vo výške mínus 9 257,39 Eur, teda táto suma bola celkovo doplatená z finančných prostriedkov obce Stankovany.

Celkový príjem za vývoz komunálneho odpadu v roku 2022 bol vo výške 11 837,12 Eur, celkové náklady obce Stankovany za vývoz odpadu boli vo výške 21 094,51 Eur, ktoré pozostávali z nasledovných položiek:

- Uhradené faktúry obchodnej spoločnosti Technické služby Ružomberok, a.s. za vývoz komunálneho odpadu spolu vo výške 19 830,48 Eur.
- Uhradené faktúry obchodnej spoločnosti Technické služby Ružomberok, a.s. za vývoz veľkokapacitného kontajneru spolu vo výške 944,22 Eur.
- Uhradené faktúry obchodnej spoločnosti Technické služby Ružomberok, a.s. za likvidáciu odpadu z miestneho cintorína

spolu vo výške 319,81 Eur. V našej obci sa aj v roku 2022 uplatňoval tzv. množstevný zber zmesového komunálneho odpadu, na základe ktorého sa platí poplatok podľa objemu odpadov, ktorý vyprodukuje konkrétny subjekt (rodinný dom), pričom sadzba poplatku sa určuje na základe objemu tzv. kuka nádoby. V roku 2022 sa 1 červená kartička za vývoz jednej 110 litrovej kuka nádoby predávala za 3,80 Eur, pre právnické osoby a fyzické osoby – podnikateľov sa 1 červená kartička za vývoz jednej 110 litrovej kuka nádoby predávala za 6 Eur.

Z uhradených faktúr obchodnej spoločnosti Technické služby Ružomberok, a.s. vyplýva, že v roku 2022 bolo od občanov vyvezených celkovo 4 188 kusov smetných kuka nádob, za ktoré obec Stankovany zaplatila spolu 16 626,75 Eur, z verejných priestranstiev spreď Obecného úradu, cintorína, budovy nového kultúrneho domu, miestneho parku a podobne bolo v roku 2022

vyvezených celkovo 241 kusov smetných kuka nádob, za ktoré obec Stankovany zaplatila spolu 999,03 Eur a z miestneho cintorína bolov roku 2022 vyvezených celkovo 56 kusov 1100 litrových kontajnerov na komunálny odpad, za ktoré obec Stankovany zaplatila spolu 2 211,85 Eur.

Nedoplatok obce Stankovany za vývoz komunálneho odpadu vo výške 9 257,39 Eur, ktoré musela obec Stankovany uhradiť z vlastných finančných prostriedkov teda pozostáva z nasledovných položiek:

- 944,22 Eur za vývoz veľkokapacitných kontajnerov umiestnených pri cintoríne.
- 319,81 Eur za likvidáciu odpadu z miestneho cintorína, ktorí občania umiestňovali do vlečky od obecného traktora pred sviatkom všetkých svätých.
- 999,03 Eur za vývoz 241 kusov smetných kuka nádob z verejných priestranstiev, ide teda o obecné kuka nádoby.

- 2 211,85 Eur za vývoz 56 kusov 1100 litrových kontajnerov na komunálny odpad z miestneho cintorína.
- 4782,48 Eur. Pri prechode z paušálne určeného poplatku za komunálny odpad na množstevný zber zmesového komunálneho odpadu.

Od začiatku roka 2021 nedošlo aj k zavedeniu nových kartičiek – žetónov za vývoz kuka nádoby a preto takýmto spôsobom obec Stankovany umožnila ľuďom, ktorí disponovali červenými kartičkami z obdobia výberu paušálne určeného poplatku za komunálny odpad, ktoré zakúpili do konca roku 2020, aby v priebehu rokov 2021, 2022 a do konca februára 2023 legálnym spôsobom neplatili za vývoz kuka nádob za ceny určené pre rok 2021 a 2022, keďže disponovali rovnakými červenými kartičkami zakúpenými do konca roka 2020. Vyššie uvedený nedoplatok vo výške 4782,48 Eur teda podľa všetkého predstavuje vývoz kuka nádob v presne nezistenom počte od občanov, ktorí na kuka nádobu umiestnili červenú kartičku, ktorá bola zakúpená ešte do roku 2020. Napriek uvedenému išlo

Vývoz komunálneho odpadu za domácnosť v roku 2022

mesiac	cena	počet vývozov	celková suma
január	4,14 €	383	1 585,62 €
február	4,05 €	401	1 624,05 €
marec	3,97 €	404	1 603,88 €
apríl	3,99 €	353	1 408,47 €
máj	4,00 €	248	992,00 €
jún	3,95 €	309	1 220,55 €
júl	3,92 €	390	1 528,80 €
august	3,89 €	319	1 240,91 €
september	3,87 €	276	1 068,12 €
október	3,95 €	324	1 279,80 €
november	3,93 €	259	1 017,87 €
december	3,94 €	522	2 056,68 €
spolu		4188	16 626,75 €

VYSVETLIVKY:

Cena – v tomto stĺpci je uvedená cena, ktorú si Technické služby, a.s. fakturovali za vývoz jednej kuka nádoby od občanov v konkrétnom kalendárnom mesiaci.

Počet vývozov – počet vyvezených kuka nádob v konkrétnom kalendárnom mesiaci.

Celková suma – súčin ceny a počtu vývozov v príslušnom kalendárnom mesiaci.

o legálny vývoz kuka nádob, avšak na ťarchu nákladov obce Stankovany.

Aby obec Stankovany za-medzila používaniu červených kartičiek z obdobia výberu paušálne určeného poplatku za komunálny odpad, ktoré občania zakúpili do konca roku 2020 musela od nového roku 2023 zaviesť nové zelené kartičky, čím by nemal vznikáť žiadny nedoplatok za vývoz komunálneho odpadu od občanov.

Pre porovnanie v roku 2018, 2019 a 2020, kedy sa vyberal paušálne určený poplatok za komunálny odpad bol nedoplatok obce Stankovany za vývoz komunálneho odpadu v roku 2018 vo výške 2 529,83 Eur, v roku 2019 vo výške 2 543,43 Eur a v roku 2020 bol nedoplatok vo výške 481,86 Eur. Od začiatku roka 2021 sa uplatňuje v našej obci množstvom zber zmesového komunálneho odpadu, nedoplatok obce Stankovany za vývoz komunálneho odpadu v roku 2021 bol vo výške 15 122,76 eur (v tomto nedoplatku je však zahrnutý aj vývoz a likvidácia odpadu z ihriska, kde mohli občania nosiť

odpad v lete v roku 2021) a nedoplatok za vývoz komunálneho odpadu v roku 2022 bol vo výške 9 257,39 Eur.

Ako ďalej s vývozom komunálneho odpadu v obci Stankovany, tak aby nevznikali žiadne nedoplatky? Po dvoch rokoch od zavedenia množstvom zberu komunálneho odpadu a vysokým nedoplatkom za vývoz komunálneho odpadu v roku 2021 a 2022 možno konštatovať, že prechod z paušálne určeného poplatku za komunálny odpad na množstvom zber zmesového komunálneho odpadu sa v našej obci neosvedčil, samozrejme z pohľadu racionálneho nakladania s finančnými prostriedkami obce Stankovany. Z pohľadu bežného občana, ktorí vyprodukuje minimum odpadu je množstvom zber zmesového komunálneho odpadu výhodný a spravodlivý, z pohľadu obce to však neplatí, keďže príjem z poplatkov za vývoz komunálneho odpadu nepokrýva celkové náklady obce s odpadom.

Od začiatku roka 2023 sa zaviedli nové zelené kartičky za vývoz komunálneho odpadu,

v rámci prechodného obdobia od 01.01.2023 do 28.02.2023 však nemožno vylúčiť, že pri vývoze komunálneho odpadu boli odovzdané červené kartičky z obdobia výberu paušálne určeného poplatku za komunálny odpad, ktoré boli zakúpené do konca roka 2020, preto zavedenie zelených kartičiek bolo nevyhnutnosťou. Takýmto spôsobom by sa mali minimalizovať nedoplatky, ak nie úplne vynulovať nedoplatky za vývoz komunálneho odpadu od občanov, teda za vývoz kuka nádob domácností.

V roku 2022 obec Stankovany zaplatila za vývoz veľkokapacitných kontajnerov umiestnených pri cintoríne, likvidáciu odpadu z miestneho cintorína, za vývoz obecných kuka nádob z verejných priestranstiev a za vývoz 1100 litrových kontajnerov na komunálny odpad z miestneho cintorína sumu spolu vo výške 4 474,91 Eur, čo predstavuje 48,34 % z celkového nedoplatku za vývoz odpadu v roku 2022 a zároveň 21,21 % z celkových nákladov obce Stankovany za vývoz odpadu. Minimalizáciou počtu vývozov veľkokapacitných kontajnerov, obecných kuka nádob z verejných priestranstiev a vývozu 1100 litrových kontajnerov na komunálny odpad z miestneho cintorína by malo dôjsť aj

k zníženiu nákladov obce Stankovany za vývoz odpadu.

Od 1. januára 2023 by si na základe VZN obce Stankovany č. 5/2022 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady mala každá domácnosť zakúpiť minimálne 6 zelených kartičiek na vývoz komunálneho odpadu, každá ďalšia zelená kartička za vývoz kuka nádoby bude stáť 5,20 Eur pre občana a 8 Eur pre miestnych podnikateľov. Cena za vývoz jednej smetnej kuka nádoby bola určená na základe odporúčania obchodnej spoločnosti Technické služby Ružomberok, a.s., ktorá avizovala, že v obci Stankovany si bude za vývoz jednej smetnej kuka nádoby od občanov fakturovať 5,20 Eur. Vzhľadom na súčasnú ekonomickú situáciu však možno predpokladať, že v priebehu roka 2023 si bude obchodná spoločnosť Technické služby Ružomberok, a.s. fakturovať za vývoz jednej kuka nádoby aj vyššiu sumu, ako bola určená na začiatku roka vo výške 5,20 Eur.

Pri zavedenom množstvom zbere zmesového komunálneho odpadu je jediným príjmom obce Stankovany príjem za výber poplatku pri nevážnom množstvom zbere od občanov a podnikateľov, teda príjem z predaja zelených kartičiek na vývoz smetných kuka nádob od občanov a podnikateľov, tento príjem však pokrýva iba náklady obce Stankovany za vývoz komunálneho odpadu od občanov a miestnych podnikateľov. Obec Stankovany však zabezpečuje aj vývoz veľkokapacitných kontajnerov umiestnených pri cintoríne, likvidáciu odpadu z miestneho cintorína, vývoz obecných kuka nádob z verejných priestranstiev a vývoz 1100 litrových kontajnerov na komunálny odpad z miestneho cintorína, na vývoz takéhoto kvázi obecného odpadu obec Stankova-

Vývoz komunálneho odpadu z verejných priestranstiev za obec (OcÚ, cintorín, KACR a podobne)

mesiac	cena	počet vývozov	celková suma
január	4,32 €	29	125,28 €
február	4,23 €	18	76,14 €
marec	4,15 €	27	112,05 €
apríl	4,17 €	16	66,72 €
máj	4,18 €	22	91,96 €
jún	4,13 €	20	82,60 €
júl	4,1 €	30	123,00 €
august	4,07 €	19	77,33 €
september	4,05 €	13	52,65 €
október	4,13 €	13	53,69 €
november	3,93 €	13	51,09 €
december	4,12 €	21	86,52 €
spolu		241	999,03 €

VYSVETLIVKY:

Cena – v tomto stĺpci je uvedená cena, ktorú si Technické služby, a.s. fakturovali za vývoz jednej kuka nádoby z verejného priestranstva od obce Stankovany v konkrétnom kalendárnom mesiaci.

Počet vývozov – počet vyvezených kuka nádob v konkrétnom kalendárnom mesiaci.

Celková suma – súčin ceny a počtu vývozov v príslušnom kalendárnom mesiaci.

ny nemá žiadny príjem, a teda tento vývoz odpadu sa realizuje na náklady obce a tým pádom pri tomto tzv. obecnom odpade vzniká nedoplatok. Aby príjem z predaja zelených kartičiek na vývoz smetných kuka nádob od občanov a podnikateľov pokryl aj vývoz vyššie uvedeného obecného odpadu, musela by byť sadzba poplatku pri zavedenom neváženom množstvom zbere o niekoľko eur vyššia ako je v súčasnosti, čo je však v našich podmienkach nereálne, už teraz je cena za vývoz jednej smetnej kuka nádoby, teda cena za 1 zelenú kartičku vo výške 5,20 Eur pre niektorých občanov privysoká.

Obec Stankovany v roku 2023 bude musieť pristúpiť k zníženiu počtu vývozov veľkokapacitných kontajnerov umiestnených pri cintoríne, k zníženiu počtu vývozov obecných kuka nádob z verejných priestranstiev a k zníženiu počtu vývozov 1100 litrových kontajnerov na komunálny odpad

Vývoz 1100 litrových kontajnerov na komunálny odpad z cintorína za obec

mesiac	cena	počet vývozov	celková suma
január	40,31 €	9	362,79 €
február	38,54 €	1	38,54 €
marec	39,43 €	7	276,01 €
apríl	39,58 €	5	197,90 €
máj	39,62 €	7	277,34 €
jún	39,38 €	6	236,28 €
júl	39,20 €	2	78,40 €
august	39,08 €	6	234,48 €
september	38,98 €	3	116,94 €
október	39,36 €	3	118,08 €
november	39,29 €	4	157,16 €
december	39,31 €	3	117,93 €
spolu		56	2 211,85 €

z miestneho cintorína, keďže tento odpad je vyvázaný na náklady obce Stankovany a s poukazom na novozavedené zelené kartičky na vývoz komunálneho

odpadu, až koncom roka 2023 bude možné konštatovať, či došlo k zníženiu nedoplatku obce Stankovany za komunálny odpad pri množstvom zbere

VYSVETLIVKY:

Cena – v tomto stĺpci je uvedená cena, ktorú si Technické služby, a.s. fakturovali za vývoz jedného 1100 litrového kontajneru umiestneného na cintoríne v konkrétnom kalendárnom mesiaci.

Počet vývozov – počet vyvezených 1100 litrových kontajnerov umiestnených na cintoríne v konkrétnom kalendárnom mesiaci.

Celková suma – súčin ceny a počtu vývozov v príslušnom kalendárnom mesiaci.

komunálneho odpadu či teda nie je na mieste otvoriť v rámci zasadnutia obecného zastupiteľstva diskusiu o opätovnom-prechodena paušálne určený poplatok za komunálny odpad.

text: Peter Malcho

Snehová kalamita napáchala škody na obecnom majetku

V piatok 03.02.2023 postihla obec Stankovany ako aj ďalšie obce takmer na celom území Slovenskej republiky snehová kalamita, ktorá zapríčinila výpadok elektrického prúdu v celej našej obci a zároveň nám nadelila nevídané množstvo sneho-

vej prikrývky.

Členovia DHZ Stankovany boli nápomocní pri odhadzovaní snehu okolo Obecného úradu a miestnej lavice ponad Váh.

Veľké množstvo snehu spôsobilo problémy drevenému prístrešku v areáli ihriska FK

Sokol Stankovany, zo strechy ktorého členovia DHZ Stankovany v nedeľu 05.02.2023 odhádzali hrubú vrstvu snehu a veľké množstvo snehu spôsobilo aj prepadnutie strechy na sklade posypového materiálu.

Po odhádzaní snehu zo

strechy skladu posypového materiálu členovia DHZ Stankovany nasledujúcu sobotu zastabilizovali rozpadnutý krov, podpulcovali strechu a pripravili priestor pre opravu zhotoviteľovi tejto stavby.

text: Peter Malcho

Stankovci za severným polárnym kruhom

(Pokračovanie z minulého čísla)

Príchod autobusu do mesta Bodø po 13. hodine je znamením, že prvý bod programu bude návšteva miestnej reštaurácie. S tým súvisí naša nasledujúca veselá príhoda.

Zatiaľ čo ja s bratom Jankom si volíme výber jedla z klasickej ponuky, naši dvaja spolucestovatelia majú chuť na veľkú pizzu. Každý z nich si teda pýta veľkú pizzu a po otázke čašníka, či vážne chcú veľkú pizzu, opätovne potvrdzujú svoj výber. Krátko na to sa pred každým z nich zjavuje mega pizza a čašníková otázka začala dávať zmysel. Nuž čo, povedali si, že sú nejakí chlapi a že to dajú. Jeden kúsok, druhý kúsok a hneď bolo zrejmé, že také jednoduché to nebude. I keď to prvotne nebolo v pláne, po hodine strávenej v tejto reštaurácii sa opäť delíme na dve výpravy, verní zákazníci zostávajú dojsť pizzu a ja s Jankom vyrážame spoznávať zákutia mesta. Naše kroky nás privádzajú až na 6 kilometrov vzdialený kopček Vetten.

Po príchode na vrchol nás veľmi pobavila informácia, že druhá výprava ešte sedí v reštaurácii. Nádherné slnečné počasie a krásna scenéria na celé mesto Bodø a azúrové more s nespočtým množstvom ostrovčekov navodzuje pocit, akoby sa človek razom ocitol niekde v Stredomorí. A ako nakoniec dopadli naši bojovníci s pizzou? Musím uznať, že podali bravúrny výkon, všetko zvládli dojesť ešte pred našim návratom do mesta a mohli by si odniesť titul za najdlhšiu návštevu reštaurácie.

V meste Bodø máme ešte jednu skúsenosť s nórsnymi zvláštnosťami. Zastavujeme sa pri obvyklom nákupe v malých potravinách, kde nám však pre-

davačka odmieta predať jedno pivo. Hovorí niečo nezrozumiteľné po nórsky, tak nakoniec to vzdávame. Vysvetlenie tejto nepríjemnosti je však veľmi jednoduché, keďže čas nášho nákupu bol 20:02 a v Nórsku platí pravidlo, že po 20:00 je predaj alkoholických nápojov zakázaný.

Pred pokračovaním nášho putovania nesmie chýbať fotka pri sobovi na kolieskach a smerujeme ku železničnej stanici, kde sa stretáme s našimi spútníkmi. Nadchádzajúcu noc strávime v nočnom vlaku do Trondheimu. Vlak uháňa nedotknutou severskou krajinou a okolo polnoci pri posledných lúčoch slnka mŕime pologuľu symbolizujúcu severný polárny kruh. Opúšťame oblasť nezapadajúceho slnka.

Zastávku v meste Trondheim s typickými farebnými domčekmi postavenými na vode nemôžeme vynechať. Mapy nás tu v meste okrem spomínanej svetoznámej lokality navigujú aj ku katedrále, ktorá svojím vzhľadom veľmi pripomína parížsku katedrálu Notre-Dame. Tu sa na námestí pred katedrálou stretávame

Ďalším bodom na našej ceste je ešte v ten istý deň nórska metropola Oslo. Z Trondheimu jazdia pravidelné vlaky Fjerntoga cesta im trvá približne 7 hodín. Naše dôkladné plánovanie nám zaručilo účasť na svätej omši v hlavnej osloskej katolíckej katedrále svätého Olafa v anglickom jazyku. Po svätej omši vyrážame na podvečerné spoznávanie metropoly. Neďaleko od katedrály sa ocitáme na námestí medzi ľuďmi z rôznych kútov sveta, ktorí boli účastníkmi Medzinárodnej matematickej olympiády 2022 práve na tomto mieste.

kráľovského zámku s rozľahlým parkom, okolo národného divadla, budovy radnice a našu návštevu Oslo zakončujeme na chutnej večeri v reštaurácii s príjemnou atmosférou v blízkosti hlavnej železničnej stanice.

Samozrejme ako inak, noc opäť trávime v nočnom vlaku pri presune do ďalšej vyhladnutej destinácie. Tentokrát vlakom prechádzame po preslávanej Bergensbanen spájajúcou Oslo s druhým najväčším nórsnym mestom Bergen. Trať sa zaraďuje medzi najkrajšie železničné trasy Európy. Ráno sa prebúdžeme v meste, podľa ktorého si naša susedná dedina Kralovany vyslúžila prívlastok slovenský Bergen. Ten nórsky Bergen je známy svojím chladným počasím s množstvom zrážok a minimom slnečných lúčov. My však pri jeho návšteve máme šťastie aj na slniečko. Túlame sa úzkymi uličkami a uchvacujú nás farebné domčeky s tradičným severským vzhľadom. Najväčším Bergenským lákadlom je nesporné nábrežie Bryggen s 58 drevenými domami zapísanými do Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Ani ťažké batohy alebo otlaky na nohách nie sú pre nás prekážkami, aby sme všetci štyria

s početnou skupinou francúzskych dôchodcov, ktorí sa rozhodli spoznávať severnú Európu na cyklistickom sedle.

Je to príjemný pocit započúť medzi všetkými olympionikmi aj slovenský jazyk. Prehliadku mesta ďalej smerujeme okolo

pešo vystúpili na vrch Fløyen, hoci tu jazdí aj pozemná lanovka. Odtiaľto máme celý Bergen ako na dlani.

Vráťme sa naspäť dolu do mesta. Každý správny cestovateľ by mal počas cesty spoznávať miestnu kultúru aj chuťovými pohárkami a v Bergene máme na to ideálny priestor. Priamo v prístave sa nachádza

v živote zbytočne stresujeme.

Našou cieľovou stanicou týmto vlakom je malá stanica Myrdal skrytá uprostred hôr. Táto na prvý pohľad osamotená stanica ukrýva jeden obrovský skvost. Ním je jedna z najstrmsších železničných tratí na svete s normálnym rozchodom, ktorá na 20 kilometroch prekonáva pre-

miestami. Zatiaľ čo si my dvaja vychutnávame čarovnú atmosféru tohto miesta, naši súputníci z kopca od vodopádu odnášajú jeden suvení, o ktorom sme nemali ani tušenia.

Krátko po polnoci nám ide nočný vlak naspäť do Osla a toto úžasné miesto opúšťame s pozitívnymi emóciami. Keďže naša predchádzajúca návšteva Osla nám nestačila, využívame príležitosť k ďalšej exkurzii. Za zmienku stojí moderná budova opery postavená v blízkosti prístavu, ktorej strecha je súčasťou námestia a ponúka pekný výhľad. V prístave zas našu pozornosť pútajúplávajúce sauny umiestnené priamo na vode. Ranné Oslo bolo našim posledným bodom programu v Nórsku a hor sa do Švédska.

Z hlavnej stanice v Osle vyrazíme komfortným poschodovým autobusom miesto vlaku z dôvodu výluky na trati a v stanici Rygge máme prestup do vlakovej súpravy.

Popoludní nás už víta švédske mesto Göteborg. Na prvý pohľad vidíme, že vstupujeme do mesta plného života so zachovalými historickými budovami a veľkým prístavom. Nezameniteľnú atmosféru v tomto meste vytvárajú skupinky pouličných muzikantov. Po letnej prechádzke mestom pokračujeme v našom putovaní do ďalšej lokality. Po prvý krát

po týždni strávenom v týchto severských krajinách sa stretávame s javom, ktorý je u nás veľmi bežný. Naš vlak má meškanie. Nie je to však také strašné a so 100-minútovým oneskorením prichádzame do švédskeho mestečka Landskrona. Už sa nevieme dočkať, kedy vkročíme do nášho druhého nehnuteľného ubytovania, dáme si sprchu a vyvalíme sa do postele. S prázdny bruchom by to nebolo ono a tak aj napriek pokročilej hodine vyrážame do mesta nájsť niečo pod zub. Blíži sa desiata hodina a všetky reštaurácie sa postupne zatvárajú. Naš poradca v mobile nám radí, že jediný otvorený podnik je 3 kilometre od centra, a tak nám neostáva nič iné, ako sa uchýliť k tejto poslednej možnosti. Cestou si užívame pokojnú večernú atmosféru mestečka s okúzľujúcim malým prístavom, katedrálou, pevnosťou, veterným mlynom a inými zaujímavosťami. Okolo polnoci prichádzame na miesto, zaženieme hlad a po návrate na ubytovanie v momente všetci spíme.

Ďalší deň po kvalitnom odychu vykračujeme v ústrety novému dobrodružstvu. Zisťujeme, že z neďalekého Helsingborgu každých 20 minút premávajú trajekty do dánskeho mesta Helsingør, ktoré sme mali v pláne navštíviť.

»Myrdal

veľký rybí trh, my však máme namierené k vyhlásenému stánku Trekroneren. Ich miestna špecialita je sobí hotdog, čo jednoducho musíme vyskúšať. Na naše počudovanie je to veľmi delikátne jedlo a myslím si, že keby u nás na Slovensku žili soby, tak už dávno by tvorili naše nedeľňajšie menu.

Posledný náš zážitok z tohto mesta sa spája s charakterom Nórov. Nóri sú známi tým, že majú radi pohodu, spokojnosť a pohodlie. Čakáme na preplnenej bergenskej stanici na náš vlak a poslednú minútu pred jeho odchodom sa zjavuje informácia o jeho nástupišti. U nás na Slovensku by sa v tejto chvíli spustila veľká lavína a všetci by sa predbiehali, aby si obsadili čo najlepšie miesto. Tu to prebieha úplne inak, všetci pokojne kráčajú smerom k vlaku a nikto tu nerieši, že vlak má už odísť. Všetci sa nakoniec dostali kam chceli a aj toto je peknou ukážkou, že niekedy sa

výšenie takmer 900 metrov a z horských masívov schádza až priamo k vetve najdlhšieho fjordu sveta do mesta Flám. Vystúpime v Myrdali a s údivom počujeme, že tu ktosi povedal niečo po slovensky. Veru, nečakali by sme, že v horách uprostred Nórska stretneme dvoch Slovákov, ktorí pracujú na stanici v požičovni bicyklov. Chvíľu s nimi hodíme spoločnú reč a začíname uvažovať, aký si vymyslíme program. Nakoniec sa delíme na 2 výpravy. Ja s Jankom máme namierené dolu do údolia a naši súputníci hore do kopca. Naša cestička nás privádza do skutočného raja – zurčiaca voda vo veľkolepých vodopádoch, panoráma na okolité kopce pokryté snehom, výhľady do údolia s kľukatou sa železničkou a do toho všetkého nádherný západ slnka nad horským jazerom. Nič krajšie si ani nedokážeme predstaviť. A srdce železničiara zajasá aj nad úžasnými foto-

»Landskrona

V okamihu prispôsobujeme plán. Stačí krátka jazda vlakom, následne prestup na modernom termináli a ocitáme sa na palube veľkého trajektu. Na prízemí sa prepravujú autá, na prvom poschodí môžu cestujúci navštíviť kaviareň alebo výhodne si nakúpiť v supermarkete a na druhom poschodí zažiť skutočný vietor vo vlasoch. Cesta trvá 20 minút a tak predstavuje bezkonkurenčne najrýchlejšie spojenie medzi Švédskom a Dánskom. Dáni a Švédi ho využívajú vo veľkom

podzemí. Nebyť šípok, asi by sme odtiaľ ani nevyšli. Hneď pod zámkom je voľne prístupné morské pobrežie s piesčitou plážou, trávnatými porastami a výhľadom na švédsky Helsinborg. Chvilku si ešte chceme dopriať oddych v tomto peknom prostredí a pokračujeme ďalej.

Trajektom sa vraciame naspäť do Švédska. V Helsinborgu prestupujeme na vlak a mierieme do švédskeho mesta Malmö. V tomto meste by sa isto dalo stráviť aj niekoľko dní

a cestujú tu s veľkými nákupmi.

A čo nás vlastne privádza do dánskeho mesta Helsingør? Nie je to len pozoruhodná železnica prechádzajúca cez centrum mesta uprostred cesty priamo vedľa prístavu. Na pobreží sa rozprestiera „Hamletov zámok“ Kronborg. Ide o renesančný zámok, kde anglický spisovateľ William Shakespeare umiestnil dej Hamleta. Okolie zámku obklopujú mohutné hradby a pre nás poskytujú ideálne miesto na obed. Piknik s výhľadom na Hamletov zámok? Prečo nie. Je tu záhradka s drevenou ohrádkou, stolmi, lavičkami a stromčekmi, pekné výhľady a neuveriteľný pokoj, teda až do nášho príchodu. Pri prehliadke zámockých komnát sa zoznamujeme s históriou zámku a v zámockých kaze-matách blúdime v tmavom

a obdivovať množstvo pamätihodností. My však ako prvé volíme návštevu palacinkárne. Podľa slov našich súputníkov, ktorí po štokholmskej skúsenosti mali veľké očakávania, nakoniec ich vôbec neohúrila. Deň sa chýli ku koncu a pri zapadajúcom slnku prechádzame ulicami mestana hlavnú železničnú stanicu. Nastupujeme na vlak do Kodane a lúčime sa so Švédskom. V tento deň už po tretí krát prechádzame švédsko-dánsku hranicu, tentokrát tunelom a mostom cez Öresundský prieliv.

Z nášho plánu nám zostáva posledná destinácia a to konkrétne na dánskom území. Cestu vlakom využívame ako lacný nocľah a pri tejto ceste sú jedinou nepríjemnosťou viaceré prestupy. V jednej stanici dokonca prestup ani nebol

plánovaný, to len sprievodkyňa niečo po dánsky pošemotí a všetci z vlaku začnú vystupovať, tak ideme aj my.

Prečo si táto noc vyžiada-ta takúto komplikovanú trasu s prestupmi? Presúvame sa totiž cez dánske ostrovy Sjælland a Fyn až na samotný severný cíp Jutského polostrova. Ráno tu vystupujeme na zastávke Bunken. Vyzerá to tu, akoby tu nič nebolo. Zdanie však klame, treba len prejsť 3 kilometre cez borovicový les, charakter krajiny sa razom mení a prichádzame na jedno špeciálne miesto. Už to nie sú žiadne hory, údolia, či fjordy. Råbjerg Mile, ako sa toto miesto označuje, je najväčšia pohyblivá duna v severnej Európe. Keď sa tu človek ocitne, nadobudne pocit absolútnej voľnosti. Všade kde sa pohneme a pozrieme, všade samý piesok. Do sýtosti sa môžeme vybehať po kopcovitých dunách tvarovaných silným vetrom. Vieme si tu predstaviť stráviť aj celý deň, avšak čaká nás ešte ďalší program. Cestu k vlaku sa snažíme prejsť čo najrýchlejšim tempom a celú trasu s ťažkou batožinou stíhame v rekordnom čase. Oplatilo sa poponáhľať. Vlakom smerujeme na najsevernejšiu stanicu v Dánsku – Skagen. Dostali sme ešte jeden skvelý nápad, že počas výpravy sme stále nevyužili jeden dopravný prostrie-

dok. Neváhame ani minútu, na stanici si požičiavame bicykle a vyrážame až na najsevernejší cíp Dánska. Fičíme ako s vetrom o preteky a pekná cyklotrasa cez mesto nás privádza ku miestnym plážam. Stačí už len krátka prechádzka po pobreží a sme na mieste. Je to pre nás fascinujúce, keďže ide aj o jedinečný prírodný fenomén, kde sa stretáva Baltské a Severné more. Prechádzame po výbežku so šírkou asi 2 metre a z každej strany nás obklopuje iné more. Na konci piesočného pobrežia sa začína nepredstaviteľné prírodné divadlo. Každé more tu prúdi iným smerom, preto vlny do seba vzájomne narážajú a tak vytvárajú viditeľnú hranicu medzi morami. Zároveň vietor tu duje kvalitne, takže piesku máme úplne všade. Pre nás to je úplný vrchol našej výpravy. Vraciame sa späť na stanicu a už sa blíži cesta domov.

Podľa plánu by nám náš návrat odtiaľto mal trvať okolo 30 hodín, tak uvidíme. Na dánskom území absolvujeme ešte 3 prestupy a zatiaľ to prebieha ako má. Menšie komplikácie nastávajú pri medzištátnom vlaku Intercity z Dánska do Nemecka. Jeho meškanie 20 minút spôsobuje, že v pohraničnej stanici Flensburg na nemeckom území strácame prípoj do Hamburgu. Tým sa

nám rozsýpa celé poskladané spojenie a reálne hrozí, že domov prídeme o deň neskôr. Hľadáme rôzne alternatívy, ktoré by nám mohli pomôcť a úplne intuitívne nastupujeme do regionálneho vlaku smer Kiel. Cestou vo vlaku skladáme nové spojenia s rôznymi prestupmi počas noci. V Kieli následne medzi viacerými možnosťami volíme spoj do Hamburgu a z Hamburgu polnočný regionálny vlak do Schwerinu. A tu to prišlo. Vedeli sme, že túto noc veľa nespíme, ale nečakali sme, že to v tomto vlaku nebude možné. Do tej istej časti vlaku za nami pristupuje skupinka troch dievčat a jeden chalan a zábava môže začať. Nikdy by som neveril, aká párty môže vzniknúť v poschodovom regionálnom vlaku. Stačí pustiť vhodnú muziku a roztancuje sa to tam už samé. Vážne musíme pochváliť výber skladieb a vďaka skvelej atmosfére to zostane skvelým zážitkom.

Sú dve hodiny v noci a nás čaká takmer 3-hodinové čakanie na ďalší vlak. Aj napriek

chladnej noci to neberieme tragicky. Je to ideálna príležitosť spoznať toto nádherné nemecké mesto za tmy. A to že je na čo sa pozeráť dokazujú aj viaceré jazerá v centre mesta. Jedno z nich dokonca obklopuje veľkolepý zámok a v noci je pekne nasvietený. Konečne sa rozvidnieva a my môžeme pokračovať v ceste. Na trase cez Nemecko máme ešte 5 prestupov, pričom najkritickejší z nich je v Lipsku. V najväčšej európskej stanici s 24 koľajami máme na prestup celé 4 minúty. Samozrejme pre nás to nie je nič nezvládnuteľné a pokračujeme ďalej. O tom, že všetky

komplikácie ešte nemáme za sebou, sa presvedčame v Bad-Schandau kúsok od Českej republiky. Naše nadväzné Eurocity do Prahy si vezie hodinové meškanie a náš prípoj na posledné Eurocity do Žiliny je otázný. Našťastie si aj toto Eurocity z Prahy odnáša hodinové meškanie z iných dôvodov a my to komfortne stíhame. Z celej našej cesty šťastlivo dochádzame až do Žiliny, kde nás kuriózne nepočkal posledný osobný vlak. Poslednú časť cesty domov prekonávame nakoniec autom, a to len vďaka ochote nášho ďalšieho skvelého kamaráta z gymnázia.

Pamätáte si na ten tajomný suvení z Myrdalu? Pri ceste v poslednom vlaku do Žiliny sme sa konečne dozvedeli, čo to bolo. Náš spolucestujúci celý ten čas v batohu na pleciah nosil ťažkú skalú. No aspoň bola pekná.

Čo dodať na záver? Na našich potulkách cez 6 krajín sme počas 12 dní navštívili 18 rozmanitých miest. Cestou sme vystriedali 44 vlakov rôznych kategórií, 3 autobusy a 3 trajekty. Z 11 nocí sme 2 noci spali na ubytovaní, 8 nocí vo vlakoch a jednu noc na čerstvom vzduchu. Za povšimnutie stojí aj skutočnosť, že vo vlakoch sme na vyše 8000 kilometrovej trase strávili dokopy 4 dni a 20 hodín a podľa údajov z mobilnej aplikácie sme pešo nachodili 251 kilometrov. Pre úplnosť štatistiky dodávam, že z výpravy sme si priniesli 7 hodín a 26 minút videa a 4002 fotografií vo fotoaparáte. Aj takto sa teda dá putovať. Inšpirovali sme niekoho?

text: Matúš Buliak

Katarína Holdošová: Cestovná agentúra je splnený sen

Katarína Holdošová z Rojkova založila v roku 2022 svoju cestovnú agentúru Bom Dia. Porozprávala nám

o tom, čo pre ňu znamená cestovanie, čo obnáša založenie takejto agentúry, a aké destinácie odporúča.

V roku 2022 si založila Cestovnú agentúru Bom Dia. Ako vznikol tento nápad a názov?

zameriavam.

Čo pre Teba znamená cestovanie?

Bom Dia znamená Dobry deň po Portugalsky, čo je úradný jazyk Kapverdských ostrovov. Pri mojej prvej návšteve v Júni som už mala rozbehnutý projekt s vlastnou CA a zamýšľala som, aký názov bude premoju firmu najvýstižnejší. Keďže som sa tam cítila veľmi dobre a na každom rohu som počula spomínané Bom Dia, napadlo ma, že to bude ten správny názov pre moju cestovnú agentúru. Chcela som niečo odlišné, niečo zaujímavé, niečo čo napovie mojim klientom, na ktorú krajinu sa hlavne

Cestovanie je pre mňa súčasťou môjho života. Veľmi rada spoznávam krajiny na vlastnej koži, poprípade cez workshopy, školenia, prednášky...Celý môj deň alebo svet sa točí okolo cestovania, či už pre mojich klientov alebo moje vlastné cesty. Milujem ten pocit, keď si zakúpim letenku, zaznačím výlet do kalendára, pomaly pracujem na Itinerári a už sa každé ráno teším, že sa nejaká nová cesta blíži.

Ako si získala potrebné skúse-

nosti v oblasti cestovného ruchu?

Skúsenosti som naberala už na strednej škole Manažment cestovného regionálneho ruchu, kde som už vtedy cítila, že moja cesta bude viesť práve k cestovnej kancelárii / agentúre. Pár rokov som si odpracovala ako recepčná v hotelovom rezorte, kde som sa na to pozerala aj so strany zákazníka. Odsledovala som si aké má predstavy, požiadavky, atď... Tesne pred Covidom som sa zamestnala v cestovnej agentúre v Martine, kde som dostala to pravé know-how na vedenie cestovnej agentúry, za čo som veľmi vďačná. Veľa skúseností z oblasti geografie a histórie som si našťudovala sama, či už

nič nezabudla, veľa zmlúv, papierováčiek...Pred otvorením som mala veľkú obavu, nikdy predtým som firmu nevlastnila. No po otvorení ten strach opadol a viem, že jediná možná cesta je úspešná cestovná agentúra so spokojnými klientmi.

Založenie agentúry je pomerne zložitý proces, pretože buď musíte mať dokončenú vysokú školu a pol roka praxe alebo prvý stupeň vysokej školy a 1 rok praxe, poprípade bez VŠ ale 2-ročnú prax. A tu prichádzame ku kameňu úrazu, pretože, či CK alebo úrady chcú od vás prax, ale nik vám ju nechce dať. Dlhé roky som posielala žiadosti, motivačné listy ohľadom práce delegáta, sprievodcu, predajcu zájazdov,

v každom prípade som sa dostala k odpovedi, že ľutujú ale hľadajú človeka s praxou... Lenže ako ju mám získať, keď mi ju nik nechce poskytnúť? Pri tom nevedia, či ten človek nebude svoju prácu robiť lepšie a tú prax dostane „do krvi“ po krátkej dobe.

Aké zájazdy a destinácie nájdeme v ponuke?

V ponuke zájazdov nájdete celý svet. Od Grónska až po plavbu loďou ku brehom Južného Pólu, ale moja srdcovka sú práve Kapverdské ostrovy, pretože Slováci ich extra nepoznajú a je to cenovo prijateľná exotika po celý rok. A samozrejme moje milované Taliansko, či už poznávacie zájazdy alebo pobytové.

Ktoré by si označila za najzaujímavejšie a prečo?

Je veľmi veľa krásnych miest na svete a mnohé som ešte nevidela. Nedá mi určiť len jedno. No napadá ma Jordánsko. Veľmi milo ma táto krajina prekvapila. Skvelé hoteli, krásne pláže, výborné služby

a samozrejme bája Petra. Petra je veľmi čarovné miesto, celá tá cesta kaňonom smerom k Pokladnici je tak napínava a plná histórie, že som mala zimomriavky aj keď bolo 30 °C. Taktiež Jeruzalem bol veľmi špecifický v rámci poznávacích výletov. A určite nevynechám farebný a voňavý Istanbul.

Ktoré krajiny sú tvojou srdcovou záležitosťou?

Dlhé roky kraľovalo v mojom svete Taliansko, tá kultúra, gastronómia, história, spôsob života a spôsob komunikácie bolo niečo, na čo som sa vedela dívať hodiny. Minulý rok sa pridali aj tie moje Kapverdy, lebo takú pohodu a pokoj na duši som necítila ešte nikde inde pred tým. Keď si sadnete podvečer na pláž pri západe slnka, s výhľadom na ten najtyrkysovejší oceán, aký som videla a pozorujete život naokolo. Rybári, ktorí sa pripravujú na ráno, deti hrajúce futbal na pláži a veľa pozitívne naladených ľudí prechádzajúcich okolo, je na nezaplatenie. Každému raz prajem zažiť ten pocit domova na mieste, ktoré je od domova tak veľmi vzdialené.

Akú destináciu by si nám odporučila na rodinnú letnú dovolenku a akú na dobrodružné spoznávanie?

Skúsím to tak v krátkosti, pretože to by bola veľmi dlhá odpoveď. Každý klient je jedinečný, má vlastné nároky, požiadavky, predstavy. Vždy sa na úvod pýtam klientov, pokiaľ ich dobre osobne nepoznám, aké majú predstavy. Či chcú lacnú dovolenku alebo si potrpia na vyšší štandard. Tiež záleží či je to ich prvá rodinná dovolenka s deťmi, či chcú ísť vlastnou dopravou alebo letecky, poprípade autobusom.

Pre rodiny s malými deťmi, pokiaľ nedostanem od klienta presnú krajinu, vyberám na úvod Chorvátsko, Grécko, Bulharsko. Ak sú deti väčšie pripájam aj Turecko, Tunisko.

Taktiež záleží od ročného obdobia. Ak je to zima/jar. Tak Egypt, Kapverdy.

Ak sa jedná o poznávaciu dovolenku a deti majú na to už vhodný vek, tak jednoznačne Disneyland v Paríži. Rodičia si užijú Paríž a deti Disneyland.

Akým spôsobom sa chce Bom Dia ďalej rozvíjať?

vďaka cestopisom alebo dokumentárnym filmom. A každý deň sa snažím niečo nové naučiť aby sa moje služby v cestovke zlepšovali.

Aké boli začiatky? Čo všetko obnáša založenie takejto agentúry?

Pracovala som na svojom podnikateľskom pláne približne rok pred otvorením. Spisovala som si body, aby som na

Každý deň pracujem na rozvoji, či už online školeniami, workshopom, alebo pracovnými cestami – Infocestami, na ktoré sa vždy veľmi teším, pretože sa snažím vybrať novú krajinu, ktorú som ešte nenavštívila a viem, že

klienti ju majú v obľube. Na infocestách navštevujeme zmluvnené hoteli, testujeme jedlo a pláže, taktiež si reálne vyskúšame ponúkané výlety pre klientov. Aby sme vedeli

podat tie najpresnejšie a najaktuálnejšie informácie o danom hoteli a službách.

text: redakcia SZ

BOM DIA - DOBRÝ DEŇ v jazyku Kapverd'ánov Vám napovie primárnu destináciu z našej rozmanitej ponuky.

Milujeme režim NO STRESS, preto sme sa stali nadšencami a nekonečnými milovníkmi týchto jedinečných ostrovov.

Taktiež sme srdcom aj dušou Talianmi, preto Vám s nadšením vyhladáme ten najdokonalejší pobyt na mieru. Či už

na horách s lyžami, na dlhej zlatistej pláži s priezračným morom, v centre historického veľkomesta vedľa dobrej trattorie a voňavej kaviarničky alebo v malom tradičnom domčeku s výhľadom na vinice. Taliansko v nás evokuje krajinu vôní, chutí, emócií, hluku a nezabudnuteľnej histórie.

Vítajte v našom svete zážitkov. CA Bom Dia.

Kaplnku postavili na pamiatku cholerovej epidémie

V prvej polovici 19. storočia bola chorobnosť a úmrtnosť obyvateľstva Uhorska do značnej miery ovplyvňovaná epidemickými chorobami. Na konci 18. storočia sa síce podarilo takmer úplne zlikvidovať epidémie morovej nákazy, no namiesto nich sa objavili nové, rovnako ničivé, ochorenia. K najrozšírenejším na našom území patrili aj epidémie kiahní a týfus.

Cholera je infekčné ochorenie, ktoré sa prejavuje ako akútny zápal sliznice žalúdka a čriev. Má krátku inkubačnú dobu (najviac 3 dni, najčastejšie však 24 hodín) a ochorenie netrvá dlhšie než 5 dní. Patrí medzi tradičné ochorenia chudobných a podvyživených ľudí žijúcich v zlých sociálnych podmienkach. Cholera sa najčastejšie šíri kontaminovanou vodou. Pri klasickom priebehu začína cholera náhlymi bolesťami v brušnej dutine a prudkými hnačkami. Množstvo takto vylúčenej stolice dosahuje až tretinu telesnej hmotnosti (15 až 30 litrov) za deň. Veľké straty vody, vedú

organizmus chorého k extrémnej dehydratácii. Chorý musí zápasit' aj so svalovými kŕčmi, ktoré sa vyskytujú hlavne na rukách a nohách. V záverečnej fáze ochorenia často dochádza k akútnemu zlyhaniu obličiek, poškodeniu srdcového svalu a následnej smrti.

Po zavlečení cholery do Uhorska 12. júla 1831 vymenovala a do všetkých častí ríše vyslala Uhorská miestodržiteľská rada krajinských proticholeroých komisárov. Ich úlohou bolo zavádzať proticholerové opatrenia, kontrolovať ich dodržiavanie.

Cholera sa na Liptove prejavila prvý krát 25. júla 1831 a trvala do 15. januára 1832. V týchto rokoch v Liptove žilo spolu 75.957 ľudí. Podľa dobových štatistík počas epidémie ochorelo spolu 12.494 ľudí, z ktorých 4.508 zomrelo. Bilancia cholery v Stankovanoch a okolitých obciach bola nasledovná: V Hubovej ochorelo od 12. augusta v roku 1831 z 1042 obyvateľov 166 ľudí a zomrelo 62 obyvateľov, v Komjatnej z 952 obyvateľov ochorelo 202

ľudí a zomrelo 99, v Lubochni zo 412 obyvateľov od 11. septembra ochorelo 18 obyvateľov a zomrelo 8. Vo Švošove zo 470 obyvateľov od 9. augusta ochorelo 22 obyvateľov a zomrelo 13, no a najhoršie boli na tom Stankovany, kde z 805 obyvateľov od 3. augusta v priebehu týždňa zomrelo 124 obyvateľov.

Obyvatelia obce Stankovany, ktorí prežili vyčíňanie cholery v roku 1831 dali z vďaky postaviť malú kaplnku za dedinou (vtedy to bolo za dedinou, dnes je už v zastavanej časti obce). „Poskladali sa po šesť grajciarov na každého obyvateľa a v roku 1832 postavili z týchto prostriedkov kaplnku

a zasvätili ju Sedembolestnej Panne Márii. Je skromná, lebo peniaze z prvej zbierky richtár a boženici vraj prepili a v druhej zbierke sa už vyzbieralo menej. Žiaľ, alkohol je metlou ľudstva a v našej obci, ako vyplýva z niektorých záznamov, sa pilo veľmi veľa. Kaplnka je v majetku obce, preto sme v roku 2021 obnovili nátery na vakovke, vymenili vadné šindle, vybetónovali polkruh, aby sa pred kaplnkou mohli 15. septembra slúžiť sväté omše, opravili sme oplotenie a múrik, a opravili sme aj dvere, na ktorých pribudla historizujúca kľučka a oválne okienko prekryté kovanou mrežou, vymenil sa aj zámok. Pred brán-

kou pribudol tiež banner, ktorý nás informuje o dôvodoch postavenia kaplnky. Tento malý a skromný sakrálny objekt, nám pripomína jednu veľmi

nepríjemnú udalosť, ktorá trpko zasiahla do života našej obce a neustále nám pripomína túto tragickú udalosť. Tak kaplnka, ako aj dôvod, pre ktorý bola po-

stavená, si zasluhujú našu pozornosť“, hovorí starosta obce Vladimír Urban. Na pamäť tejto udalosti, sa každoročne 15. septembra pred kaplnkou

slúži svätá omša - na sviatok Sedembolestnej Panny Márie.

text: redakcia SZ

Žiaci našej školy sa rozhodne nenudia

Nuda v škole? To určite neplatí pre žiakov našej školy. Pokiaľ sa Vám deti doma nepochvália, tak vedzte, že nuda v škole určite nie je. Spočítajte týždne v mesiaci, a aktivity na našej škole a hneď zistíte, že neprejde týždeň, kedy by sme sa v laviciach len učili.

Tak schválne: Návšteva

obecnej knižnice, kde nás veľmi pekne privítala a pripravila zaujímavé aktivity knihovníčka knižnice Erika Timčová. Zorganizovali sme recitačnú súťaž Hviezdoslavov Kubín. Najlepší recitátori boli Jakub Sabucha, Ema Lacková, Juraj Belko a Matej Belko. Beseda so zdravotnou sestrou, beseda s policajtom. Aj vďaka nim, vieme

veľa nových vecí o ich povolaniach. A beseda o katastrofách našej obce? Tá bola mimoriadne zaujímavá. Ved' vedieť, čo stalo v našej obci kedysi, alebo ako sa kedysi učilo, čo všetko sa zmenilo, to predsa zaujíma každého z nás. Valentínske popoludnie, v znamení „obdaruj druhého a dvakrát sa ti to vráti“. Rôzne výtvarné súťaže, do

ktorých posielame práce našich žiakov.

Krajské kolo Pytagoriády čaká bystrého tretiačka Tadeáša Belka. Pri príležitosti dňa Ochrany prírody sme privítali Alenu Badúrovú z Varína, ktorá je zamestnaná v správe Národného parku Malá Fatra a ktorá nám pripravila zaujímavú besedu pod názvom „Škola ochrany prírody“. A karneval? Zábava je najlepšia, to Vám povie každý. Do chodu školy sa zapája aj ŠKD Stankovček, ktorý navštevuje 15 detí. Najčastejšou hrou našich detí je futbal, ktorý patrí k najobľúbenejšiemu športu našej dediny. Možno preto, naši futbalisti vždy žali víťazstvá. Čaká nás ešte Beseda s horolezcom, Beseda o medvedoch, divadelné predstavenie v anglickom jazyku, Plavecký výcvik, Škola v prírode.

Tak, čo povie, vrátili by ste sa opäť do školy?

text: Eliška Huntatová

Ferko Straka oslávil 60-tku

Ferko, ako ho všetci familiárne voláme, oslávil 5. apríla okružle 60. narodeniny. Aj v jeho prípade môžeme zopakovať to osúchané „ako ten čas letí“. Tak teda Ferko, „vítaj v klube 60-nikov“.

Aj keď nikdy nehrával futbal, patrí neodškriepiteľne do „inventáru“ stankovského futbalu. V „bufete“ FK pôsobí s krátkou prestávkou od r.1991! Bolo to

v roku, keď sa otváralo ihrisko po jeho rekonštrukcii. Takáto dlhovekosť na jednom „fleku“ sa bude ťažko prekonávať. Ak vôbec...

„Odbavil“ nespočetné množstvo futbalových stretnutí, ale aj veľa tanečných zábav či iných kultúrno-spoločenských akcií konajúcich sa v areáli ihriska. Toľko víkendov, koľko on obetoval v prospech FK, to si žiada obrovskú poklonu!

Mimo bufetu je však tak isto nepostrádateľný aj pri iných činnostiach v prospech klubu. Vodárenské, maliarske, zväčšak práce, či drobná údržba, sú v jeho réžii. Je ochotný pomôcť kedykoľvek a komukoľvek. Takto ho poznáme mnohí v

našej obci.

Ako je verný stankovskému futbalu, tak je verný aj svojmu zamestnávateľovi – ŽSR, kde ho majú vo svojej evidencii už neuveriteľných 43 rokov! Svoje pracovné zručnosti momentálne využíva pri správe majetku a budov ŽSR.

Ako sám hovorí, leto nemusí, lebo horúčavy nemá moc rád. Preto má radšej zimu, keď sa môže venovať obľúbenému lyžovaniu. V poslednej dobe k tomu pribudol aj bicykel.

„Ferko, pri príležitosti Tvojho životného jubilea Ti v mene FK ďakujeme za vykonanú prácu a do ďalších rokov Ti prajeme hlavne veľa zdravia a životného elánu“.

text: Pavol Škuta

Vedeli ste o Stankovanoch, že ...

....sypárne, ktoré slúžili na odkladanie potravín a zásob boli vzdialené od obytných domov aj niekoľko desiatok metrov? Sypáreň alebo sýpka je malá jednoduchá hospodárska stavba, ktorá vo vidieckom spoločenstve zastávala významné miesto. Slúžila na uskladnenie vymláteného obilia, potravín,

poľnohospodárskeho náradia dokonca i oblečenia. Inak tomu nebolo ani v našej obci. Dokonca, v niektorých obciach (napríklad neďaleká Hubová) môžeme takéto sypárne vidieť dodnes. Sýpky sa situovali najmä na lúky alebo ku potokom. Na lúkach stáli aj senníky, ktoré boli často prestavané a využívané ako spomínaná sypáreň. Hlavným dôvodom bola ochrana predmetov, ktoré v nich boli umiestnené. V časoch hospodárskych kríz a v chudobnejších oblastiach bolo práve obil-

lie, neskôr

zemiaky i ďalšie potraviny spolu s náradím hlavným „bohatstvom“ a spôsobom prežitia. Naši predkovia si výsledky svojej ťažko nadobudnutej práce starostlivo uskladnili a opatrovali. Dediny v horských oblastiach Slovenska tvorili drevené obydlia. Slabé protipožiarne opatrenia zapríčiňovali časté požiare, pri ktorých doslova ľahli popolom celé dediny. Všetko zariadenie i zásoby. A práve z tohto dôvodu ochrana sa ľudia rozhodli sypárne

stavať mimo hlavného sídla, mimo centra obce. Medzi najstaršie varianty sypárni patria drevené zrubové konštrukcie. Z dôvodu lepšej izolácie sa vonkajšie aj vnútorné steny omazali hlinou, ktorá mala uskladnené potraviny a predmety lepšie chrániť. Pomerne zaujímavým prvkom boli aj strechy, či už išlo o tie slamené alebo drevené. Na zrubovej konštrukcii boli voľne položené, aby sa v prípade vzniknutého požiaru mohli rýchlo odstrániť a tým ochrániť zásoby.

Práve z týchto dôvodov boli pri sýpkach často umiestnené aj kovové háky na dlhej drevenej rukoväti, ktoré boli určené práve na tento účel. Vnútorne zariadenie sypárni bolo veľmi jednoduché. Základným vybavením boli predmety na uskladnenie. Predovšetkým na obilie sa využívali kamenné kadluby alebo drevené kresané súseky. Išlo o malé truhličky, ktoré zabezpečovali uskladnenie obilia a zachovanie trvanlivosti.

Postupným vývojom spoločnosti, väčšou dostupnosťou materiálu i zlepšením ekonomickej situácie dedičanov sa začali stavať murované sypárne z tehál alebo kameňa. Práve tieto materiály zabezpečili lepšiu ochranu uskladneného obilia, múky a potravín.

V mnohých obciach sa torzá takýchto sýpok ešte stále

zachovali, no sú vo veľmi zúboženom stave. Ich využitie je prakticky nulové. Sú aj lokality, kde vedľa takejto hospodárskej stavby oceniť a obce ich postupne rekonštruujú, zostávajú in situ a uchovávajú obraz ľudovej architektúry v nedávnej minulosti.

U nás sa takéto sypárne takmer nezachovali. Stará

obytná zástavba Stankovian lemovala tok Váhu. Malé sýpky sa stavali pri lúkach a pasienkoch, najmä v priestoroch za dnešnou železničnou traťou, kde sa postupným rozšírením zástavby zbúrali a nahradili novými modernými murovanými domami.

text: Miroslava Polohová-Ivanová

Slovo pána farára

Ked' teda kážeme o Kristovi, že vstal z mŕtvych, akože niektorí medzi vami hovoria, že nieto vzkriesenia z mŕtvych? Ved' ak nieto vzkriesenia z mŕtvych, ani Kristus nevstal! A ak Kristus nevstal, márne je naše kázanie, márna je i vaša vier... Ale Kristus naozaj vstal z mŕtvych, prvotina zosnulých. Lebo ako skrze jedného človeka prišla smrť, tak skrze jedného človeka, prichádza

zmŕtvychvstanie. Ako všetci zomierajú v Adamovi, tak všetci ožijú v Kristovi.

(1 Kor 15, 12-23)

Drahí bratia a sestry!

Keby Kristus nebol vstal z mŕtvych, nič by sa nebolo v osude človeka zmenilo. Nič by mu neboli osožili ani jeho múdre reči, ani jeho príklad lásky, ani jeho zázraky, ba ani jeho ubezpečovania, že Boh je Otcom ľudí, že je milosrdný

a láskavý a že to s nimi myslí dobre. Všetko by bolo ako prv. Na cintorínoch sveta by aj ďalej ľudia pochovávali neuskutočnené nádeje. Bez zmŕtvychvstania Krista by sa život aj naďalej podobal plodu, ktorý dozrie, padne a zhynie. Človek by bol tvor poľutovania hodný.

Keby Kristus nebol vstal z mŕtvych, keby sa v tomto našom svete nebolo raz uskutočnilo to, čo sa dôkladne premýšľajúcemu zdá byť prirodzenou požiadavkou, sotvako by bol bral duchovnú povahu človeka – schopnosť nesmrteľnosti – vážne a záväzne, a tým menej urobil z nej prameň svojich najhlbších životných nádejí. Keby Kristus nebol vstal. Ale on vstal!

Požehnané prežitie veľkonočných sviatkov a hojnosť milostí od Vzkrieseného Pána Vám želá Štefan Piták, farár

text: Štefan Piták

Pár slov pre planétu

Maľované kraslice

Veľká Noc je predo dvermi. V domácnostiach sa vykonávajú veľké jarné práce a upratovania, očisťujú a skrášľujú príbytky rôznymi dekoráciami. K jari a veľkonočným sviatkom dozista patria kraslice. Snáď ťažko by sme hľadali dom, ktorý by nezdobili maľované vajíčka – kraslice. Prírodné slepačie, prepeličie, kačacie či husacie kraslice od šikovných výrobcov, ale i umelé, drevené či sklenené. Na výber máme naozaj veľa. Jednou z ciest ako si zaobstaráť kraslice je ich vlastná ekologická výroba. Môže ísť pritom o príjemnú voľnočasovú aktivitu alebo skvelý tvorivý čas s deťmi. Vajíčka môžeme pomaľovať rôznymi farbami, obrázkami, ornamentmi, ozdobiť šnúrkami a pod. Ak chceme siahnuť po niečom ekologickejšom a prírodnom tu je pár tipov:

Žlté odtiene získame ponorením vyfúknutých alebo natvrdo uvarených vajčiek do vody s pridaním kurkumy či kari korenia alebo do odvaru zo šupiek žltej cibule. Cvikla či odvar šupiek z červenej cibule prinesie krásne červené a bordové odtiene. Šťava čerstvej červenej kapusty, červené víno, borievky alebo čučoriedky dodajú krasliciam modrý až modročervený nádych. Krásne zelené kraslice zas docielime pomocou zihľavy, vňate petržlenu či rozmarínu, hnedú farbu zabezpečí silný čierny čaj alebo odvar silnej čiernej kávy.

Tak čo, skúsíte tento rok niektoré typy? Smelo do toho!

text: Miroslava Polohová-Ivanová

Fsk Podšíp oslávil 13 rokov pôsobenia

Obrazy ženy. Taký bol názov programu, ktorý sme si pripravili pri príležitosti výročia folklórnej skupiny Podšíp. Pripravovali sme ho už pred tromi rokmi.

Avšak spoločenská situácia, ktorá u nás panovala, nedovoľovala organizovanie hromadných akcií, dokonca ani stretávanie sa členov v rôznych zoskupeniach. Inak tomu nebolo ani v oblasti folklóru. Kolektívy sa nestretávali, programy sa nemohli uvádzať za účasti divákov. Našťastie, v súčasnosti je doba opäť priaznivo naklonená, aj k organizovaniu kultúrnych a spoločenských podujatí. Tak sme sa teda rozhodli osláviť naše výročie. Väčšinou sa oslavujú okrúhle výročia. Ale... každý rok je predsa výročie niečoho, nie? Akurát niekedy je tzv. okrúhle, inokedy nie. My sme síce „okrúhliny“ neoslavovali, ale naša skupina s malými predstavkami funguje už 13. rokov a to nám za menšiu zmienku stálo. Z toho dôvodu sme nacvičili nový program zobrazujúci život ženy v dedinskom prostredí približne na prelome 19. a 20. storočia. Vstupy priniesli pohľad na jednotlivé etapy veku od dievčaťa po ženu. Diváci celý dej sledovali v nasledujúcom poradí:

1 Obraz - Uzrela som svetlo sveta

2 Obraz - A keď som ja, ešte malá

3 Obraz - Už som skoro dievkou

4 Obraz - Jánska noc má svoju moc

5 Obraz - Predvečer svadby

6 Obraz - Príprava mladej

7 Obraz - Čepiec bielený, čepiec svadobný

8 Obraz - Ani je krštenia

Spolu s nami sa v programe predstavili aj deti z novozaloženej detskej folklórnej skupiny Mrvenička, ktorá funguje od roku 2022. O hudobný doprovod sa postarali naši kamaráti z Ľudovej hudby Zázrivá, ktorí boli zároveň aj súčasťou jedného bloku programu. Veľká vďaka patrí všetkým účinkujú-

cim, ktorí venovali kopu času príprave, všetkým divákovi a všetkým ostatným, ktorí sa podieľali na tvorbe a realizácii programu.

Stručný popis deja a inšpirácia pre vznik programu

Od malého dievčaťa, cez dievku, až po dospelú vydatú ženu.

Postavenie žien bolo v minulosti veľmi nízke. V rodinách sa viac preferovalo narodenie chlapcov. Videli v nich pracovnú silu, ktorá pomôže hospodárstvu. Tých, ktorí zachovávajú pokolenie. Keď sa prišla dcéra, tešila sa najviac matka. Aj to väčšinou v tichosti, lebo rástla pomoc najmä pre ňu. Dcéry od malička prikladali ruku k domácnosti. Dievčatám sa od útleho detstva vštepovali myšlienky o tom, aká je jej úloha a postavenie. Byť slušná, počestná, po svadbe podriadená mužovi a celej jeho rodine a splniť svoju najväčšiu úlohu. Stať sa matkou a zachovávať pokolenie.

Malé dievčatá okolo štyroch až piatich rokov mali za úlohu vykonávať menšie domáce práce, pásť husi, tie staršie i kravy. Ako tak dievčatá rástli, priúčali sa všetkých domácim a ženským prácam. Pranie,

upratovanie, varenie, pradenie, tkanie, šitie, vyšívanie... Okrem toho si osvojovali tanečný a spevný repertoár. Dievka, čo vedela pekne spievať, i tancovať bola medzi mládežníkmi a širokou mládežníckou skupinou značne obľúbená. Tieto a mnohé ďalšie zručnosti boli predpokladom dobrého vydaja. Okolo 14. až 15. roku života boli dievky zrelé a súce na vydaj. Zväčša práve ony odchádzali z rodičovského domu do domu svojho manžela. Nevesta mala v novej rodine najnižšie postavenie v danej hierarchii. Vstávala prvá, spať chodila posledná, vykonávala mnohé náročné činnosti okolo domácnosti a hospodárstva. A ušlo sa jej vždy najmenej. Všetkého. Jedla, spánku i pekného slova. Jej status vzrástol po narodení prvého potomka, najmä ak to bol chlapec. S pribúdajúcimi rokmi a skúsenosťami získavala vyšší status aj viac rešpektu.

Postavenie žien vo vidieckom prostredí na našom území bolo náročné. No napriek tomu si vždy našli miesto v živote a boli dôležitou súčasťou kolobehu života.

text: Miroslava Polohová-Ivanová

